

יאמר המלווה לאחר שלוש שנים לקוחה היא בידי יהא נאמן! ?

איהו, הלווה עצמו הוא **דאפסיד אנפשיה**, בכך שלא מיחה במלווה בתוך שלוש שנים, ואין אנו צריכים לחוש לו.

אריס שאומר כשהגיע זמנו לקבל שכרו, על דעת לקבל **מחצה מהשבח ירדתי, ובעל הבית אומר לשליש הורדתי, מי נאמן?**

רב יהודה אומר: בעל הבית נאמן,

רב נחמן אומר: הכל כמנהג המדינה.

סבור מינה יושבי בית המדרש, **דרב יהודה** ורב נחמן **לא פליגי**, אלא, **הא דאמר רב נחמן** שהאריס נאמן, **מיירי באתרא דשקיל אריסא פלגא, והא דאמר רב יהודה** שבעל הבית נאמן **מיירי באתרא דשקיל אריסא תילתא**, שאין מאמינים לאריס נגד המנהג.

אמר להו רב מרי ברה דבת שמואל: הכי אמר אביי: אפילו באתרא דשקיל אריסא פלגא, פליגי.

רב יהודה אמר בעל הבית נאמן, דאי בעי לשקר, הוה **אמר לא לקחתיו לעבוד כאריס**, אלא **שכירי ולקוטי הוא**, ששכרתיו על מנת לשלם לו במעות, הילכך אף עתה שאומר

התחייבתי לשלם לו רק שלישי, נאמן.

ורב נחמן סבר הכל כמנהג המדינה, הילכך אם נהגו לתת לאריסין פלגא, האריס נאמן, ואם נהגו לתת להם רק שלישי, בעל הבית נאמן (164).

לווה ששיעבד את שדהו למלווה עבור חובו ומת, ובא הבעל חוב לגבות את הקרקע מן היתומים. **יתומים אומרים** אין לך לגבות את השבח שהשביחה הקרקע, לפי שאנו **השבחנה** ואין לבעל חוב חלק במה שהשביחו יתומים, **ובעל חוב אומר** אף את השבח אטול, **שאביכם השביח** את השדה ונשתעבדה לי השדה עם השבח שבה, **על מי להביא ראיה?**

סבר רבי חנינא למומר, מאחר והארעא ק"ב בחזקת יתמי קיימא נמצא שהם מוחזקים בה, **ועל בעל חוב שבא להוציא מהם להביא ראיה** לכך שאביהם השביח את השדה. (165)

אמר להו ההוא סבא לרבי חנינא, הכי אמר רבי יוחנן: על היתומים להביא ראיה!

מאי טעמא, אותה ארעא, כיון דלגוביינא קיימא, שעומדת לגביית המלווה, **כמאן דכבר גביא המלווה דמיא**, והרי הוא כמוחזק

מכאן משמע שלא אמרינו מיגו לבטל מנהג והוי כמנהג במקום עדים, וכן כתבו הגאונים.

165. לדעת התוספות איירי הכא בשדה שעשאה הלווה אפותיקי והשתעבדה כולה לבעל חוב, ומכל מקום סבר רבי חנינא דכל זמן שלא יצאה מרשות היתומים הם נחשבים כמוחזקים בשדה. אבל ברש"י משמע שמדובר בשדה המשועבדת

עלמא דאף אם המלווה לא נאמן שקיבלה לחמש שנים, מה יעשה הלווה אם יאמר לו המלווה לקוחה היא בידי, ועיין מהרש"א שפירש שהקושיה בדווקא על רב פפא עיין שם. [ועיין ש"ך קנ ט]

164. הרמב"ם [שלוחין ת] והרי"ף פסקו כרב נחמן דאמר הכל כמנהג המדינה, וכתב הר"ן:

והבא נמי היינו טעמו של רבי יוחנן דאמר על היתומים להביא ראיה, משום דהאי שטרא של המלווה, כיון דלגוביינא קיימא, כמאן דגביא דמיא. הילכך ראשית גובים את השדה עם שבחה, ואם ירצו היתומים שיחזיר להם את השבח, על היתומים להביא ראיה שהם השביחה (167).

אם גבה המלווה את השדה עם שבחה ואייתו יתמי ראיה דאינהו אשבחו,

סבר רבי חנינא למימר כי מסלקינן להו, כשמחזיר להם את השבח המגיע להם מן הדין אחר שלא השתעבד מעולם למלווה, בארעא מסלקינן להו ולא מחזירים להם רק מעות בשווי השבח,

ולא היא! בדמי מסלקינן להו, ואין להם זכות לקבל את השבח מהקרקע.

וראיה לכך מדרב נחמן, דאמר רב נחמן

בשדה. הילכך על היתומין להביא ראיה לכך שהם השביחוה. (166)

אמר אביי: אף אנן נמי תנינא כי האי מילתא,

אילן הנטוע בתוך חמישים אמה סמוך לעיר ושורשיו מזיקים לבתי העיר, אם האילן קדם לבתים, קוצצים את האילן ומשלמים את דמיו, ואם הבתים קדמו קוצצים ולא משלמים.

ספק זה קדם וספק זה קדם, קוצץ ועל בעל האילן להביא ראיה שאילנו קדם, וכל עוד לא יביא ראיה אינו נותן דמים,

אלמא, כיון דהאילן למיקן קיימא, אין נמנעים מלקרן עד שיביא ראיה שאילנו קדם משום שבכל מקרה יש לקוצצו, אלא אמרינן ליה לבעל האילן, ראשית תקצרן את האילן, ואחר כך, אם תרצה אייתי ראיה שאילנך קדם, וישקול את דמיו,

בלא שעשאוה אפותיקי.

אמרינן לקמן שהמלווה גובה את השבח ואינו צריך לשלם את שוויו ללקוחות, ובשיטה מקובצת תירץ בשמו שמדובר בחוב בשווי הקרקע עם השבח אבל הלווה לא התחייב לשעבד קרקעות שיקנה אחר כך והשבח נחשב כקרקע שנוספה ללווה לאחר זמן, [עיינין קצות החושן קטו ד] הילכך אם השביח האב היה לו זכות לגבות את השבח אבל אם היתומים השביחו אינו יכול לגבות מהם.

והוסיף השיטה בשם ספר אחר שכתב בשם הראב"ד שיש חילוק בין יתומים ללקוחות ואף שחובו של המלווה הוא אף כנגד השבח אינו גובה אותו מן היתומים.

והתוספות [לעיל טו ב] כתבו דהכא מיייר בשדה אפותיקי שהמלווה גובה אף את השבח

166. לדעת רש"י המלווה נחשב מוחזק כיוון שהשדה עומדת לגבייה ממה נפשך והספק אינו אלא על הדמים, ובהם המלווה הוא המוחזק, אבל התוספות מפרשים שהקרקע כמאן דגביא משום שעשאה הלווה אפותיקי לבעל חוב, וכן כתב הר"ן. וביאר המהרש"א דלא ניחא לתוספות בפירושו של רש"י משום שעדיין לא ידעינן האם מסלק ליה הבעל חוב ללוקח בקרקע או בדמים.

167. הראשונים הביאו בשם הראב"ד שהקשה, ממה נפשך אם החוב לא היה בשווי הקרקע עם השבח פשיטא שאין למלווה זכות לקחת את השבח, ואם היה החוב גם כנגד שווי השבח הא

ללקוחות, והשביחו הלקחות את השדה, גובה הבעל חוב את הקרקע עם השבח מן הלקוחות מאחר שהקרקע נשתעבדה לו קודם שמכרה להם הלווה, ומחזיר המלווה ללקוחות את דמי השבח שהשביחו בקרקע, ואינו נותן להם את השבח מן הקרקע.

אמר ליה רבינא לרב אשי: למימרא, דסבר שמואל שעל הבעל חוב לשלם ללקוחות את השבח שהשביחו בשדה בדמים,

והוינן בה, **ומי אית ליה שבחא ללוקח מהבעל חוב?**

והאמר שמואל, בעל חוב גובה מהלקוחות את הקרקע שהשתעבדה לחובו ואת השבח שבה, ואינו צריך לשלם ללוקח כלום, אלא הלווה שמכר לו שדה משועבדת ישלם לו את הפסדיו, (168)

וכי תימא דלא קשיא. הא דקאמר שמואל, כאן ששמין את השבח שגבה הבעל חוב ומשלם את שווי בדמים ללוקח, מדובר **בשבח המוניע לכתפים,** שכבר אינו צריך לקרקע ואינו משועבד למלווה כלל הילכך אם גבאו המלווה עליו לשלם ללוקח,

והא דאמר שמואל **כאן** שבעל חוב גובה את השבח ואינו משלם ללוקח כלום, מדובר

אמר שמואל: בשלשה מקומות מצינו מי שמגיע לו חלק בקרקע ואינו מקבל את המגיע לו אלא שמין להם את השבח המגיע להם, ומעלין, משלמים אותן בדמים.

ואלו הן: א. בכור נוטל פי שנים בשדה שנפלה ליתומים בירושה. אבל אם השביחה השדה לאחר מיתת האב קודם החלוקה אינו נוטל באותו שבח פי שנים, שנאמר "בכל אשר ימצא לו", ודרשו חכמים, שאינו נוטל פי שנים במה שלא היה מצוי בשעת המיתה, אלא כיצד חולקין, נותנין לבכור פי שנים בשדה עם שבחה ואחר כך שמים את השבח שקיבל **הבכור** ונותן את דמי חציו לאחיו **הפשוט.**

וכן **בעל חוב** שבא לגבות קרקע מיתומי הלווה, גובה את הקרקע עם שבחה, ואחר כך נותן ליתומים את דמי השבח שהשביחו הם את הקרקע ולא נשתעבד לו כנגד חובו,

וכן **כתובת אשה,** שהיתה קרקע של יתומים משועבדת לפרעון הכתובה, נוטלת האשה את הקרקע עם השבח ואחר כך תחזיר האשה את דמי השבח ליתומים שהשביחה.

וכן **בעל חוב** שבא לגבות את חובו מהלווה, ומצא שכבר מכר הלווה את קרקעותיו

וכתבו הר"ן והנימוקי יוסף שכל זה דווקא בלקוחות אבל יתומים שהשביחו אין גובים מהם לפי שאין מי שהתחייב לשלם להם את השבח, וכן פסק השולחן ערוך [קטו ד] והרמ"א הביא את דעת התוספות [לעיל טו א ובבא קמא צו א] שאף מיתומים גובה הבעל חוב משום דכרעיה דאבוהון נינהו.

שלא כנגד החוב ומחזיר ליתומים את ההוצאה כדין יורד לשדה חבירו שלא ברשות.

168. לעיל [טו] ביאר רבא בטעמו של שמואל שיש לבעל חוב זכות בכל השבח ואינו משלם ללוקח, לפי שהלווה כבר קיבל על עצמו אחריות על השדה והוא ישלם ללוקח את השבח שטרף ממנו המלווה. עיין שם בתוספות ומהר"ם.

ופרכינין: **הניחא למאן דאמר** שיש למלווה זכות לגבות את הקרקע עצמה ואפילו **אי אית [ליה] זוזי ללוקח לא מצי מסלק ליה לבעל חוב** באותם זוזי, ואינו יכול לומר כשם שהלווה מסלק את חובו במעות אף אני אשלם מעות, **אתי שפיר** הא דאמרינן בעל חוב גובה את השדה עם השבח לפי שכל השדה השתעבדה לו, ואינו חייב להזיר את השבח בקרקע. (170)

אלא למאן דאמר דבעל חוב הבא לגבות קרקע מהלוקח, **אם אית ליה זוזי ללוקח מצי מסלק ליה לבעל חוב** בזוזי, ואינו חייב לתת את הקרקע, כשם שהלווה עצמו אינו חייב לשלם בקרקע אלא אם כן אינו נותן מעות,

ונימא ליה הלוקח, אי הווי לי זוזי לפרוע את חובו של הלווה, **הוה מסליקנא לך מכולא ארעא**, ולא היית נוטל מהקרקע וכל שכן מהשבח שבה, אם כן **אף השתא, דלית לי זוזי לשלם לך**, אין לך זכות לקחת את השדה עם השבח היתר על חובך ולהחזיר לי כנגד השבח מעות, אלא טול קרקע בשיעור חובך, **והב לי גריוא דארעא**, חלק בשדה בארעאי, **שיעור שבחאי**.

ומסקינן: הא דאמר שמואל בעל חוב גובה את הקרקע עם השבח היתר על חובו ומחזיר את שווי השבח בדמים, **הבא במאי עסקינן**,

בשבח שאין מגיע לכתפים, (169) שעדיין הוא צריך לקרקע הילכך חשבינן לאותו שבח כאילו הוא חלק מהקרקע שהשתעבדה לבעל חוב ואינו צריך לשלם ללוקח שהשביחה כלום.

והא מעשים בכל יום, וקא מגבי שמואל מן הלוקחות בשביל בעלי חוב שנסתעבדה להם השדה **אפילו בשבח המגיע לכתפים**,

אלמא, אף שבח שאינו צריך לקרקע הרי הוא משועבד לבעל חוב ואינו צריך לשלם את שוויו ללוקח.

ומתריצין: **לא קשיא. הא דאמר שמואל** שבעל חוב גובה את השבח ואינו משלם את שוויו ללוקח, בכגון **דמסיק ביה**, שהיתה תביעת החוב **כשיעור בשווי הארעא ושבחא**, ולפיכך גובה הבעל חוב את השדה עם השבח.

והא דאמר שמואל שמיין לבעל חוב את השבח ויחזיר את שוויו ללוקח, בכגון דלא מסיק ביה, שלא היתה תביעת החוב בשווי **שיעור הארעא ושבחא**, אלא רק כנגד שווי הקרקע, וכיוון **דכי לא מסיק שיעור ארעא ושבחא**, אמרינן **דיהיב ליה הבעל חוב זוזי ללוקח בשווי השבח, ומסלק ליה**.

לפי חובו והשאר ישאר אצל הלווה הרי תשלומי הקרקע עם השבח הם תשלום בקרקע ומדוע שיטול את כל הקרקע עם כל השבח שבה. וכתב דהשבח נחשב כקרקע שקנה הלווה לאחר ההלוואה. ולדעת הב"ח אין ללווה לשלם מקרקע שקנה לאחר ההלוואה [אם הקרקע הקודמת קיימת] הילכך ראשית גובה הבעל חוב את

169. רש"י פירש פירות שקרובים ליקצר אלא שצריכים קצת לקרקע, והתוספות בבבא בתרא [מב ב] פירשו בשם רבינו תם דכל שבא בטורח נקרא מגיע לכתפים.

170. בקצות החושן [קטו, ד] תמה מדוע לא יטול המלווה את חלקו בשדה עם השבח שבה

כגון דשויא ניהליה, עשאה הלווה לשדה אפותיקי, דאמר ליה לא יהא לך פרעון אלא משדה זו.

וכיוון שנשתעבדה השדה מלכתחילה לפרעון החוב, יש למלווה זכות בכל השדה, ואף אם השביחה גובה את כולה ומחזיר את שווי השבח ללוקח.

מתניתין:

מצוות עשה מן התורה לפרוע את שכר השכיר בזמנו, שנאמר "ביומו תתן שכרו".⁽¹⁷¹⁾

המעכב את שכרו, אם נתכוין שלא לשלם כלל, עובר בחמשה לאווין ועשה.

ואלו הן חמשת הלאוים: א. לא תעשוק את רעך [ויקרא ט]. ב. לא תגזול [שם]. ג. "לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר" [שם]. ד.

לא תעשוק שכיר עני ואביון מאחיך או מגרך אשר בארצך בשעריך [דברים כד]. ה. ולא תבא עליו השמש [שם].

ועובר גם בעשה, שנאמר ביומו תתן שכרו [שם].

ואם נתכוין רק לאחר את שכרו, הרי בשכיר יום הוא עובר על "לא תלין", ובשכיר לילה הוא עובר על ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש.

ואם כפר בחיוב השכר, ונשבע על כך לשקר, הוא חייב להביא קרבן, ולהוסיף חומש על תשלום השכר. שנאמר בויקרא [פרק ה] "נפש כי תחטא, והשיב את העושק אשר עשק. ואת אשמו יביא לה', איל תמים מן הצאן".

א. המקבל שדה מחכירו לעבוד בה⁽¹⁷²⁾ "שבוע אחד", שבע שנים, על מנת לקבל בסיום עבודתו שבע מאות זוז, הרי עבד בה

השדה והשבח שעליחה ממילא נמצא אצלו. ועיין שיעורי הגר"ש רוזובסקי [סימן יט].

171. בגמרא מבואר שהחמירה התורה בחיוב תשלומי שכר השכיר יותר משאר חוב ממון, משום שנאמר ואליו הוא נושא את נפשו [דברים כד, טו] וכתב הרמב"ן על התורה שאם לא תפרענו בצאתו ממלאכתו מיד ילך לביתו וישאר שכרו אתך וימות הוא ברעב בלילה,

ובאור החיים שם כתב הגם שעושק שכר שכיר אינו אלא גזול ממון, אף על פי כן אין עונשו ממון אלא נפשות, והוא אומרו והיה כן חטא פירוש בנפשך.

ומאידך אם משלם בזמנו כתב המשך חכמה כי תצא [ד"ה והיה] שזה זכות גדולה יותר מהצדקה עיין שם.

ובספר משנת יעבץ [ח"מ מ' מה] דן האם החיוב לשלם לשכיר הוא ככל חוב ממון שיש לשכיר זכות ממון אצל בעל הבית, או שחיובו של בעל הבית הוא משום המצווה המוטלת עליו אבל לשכיר אין זכות ממון עליו, ונפקא מינה אם עבד השכיר בפחות משווה פרוטה אם החיוב הוא זכות ממון בפחות משווה פרוטה אי אפשר לגבות אבל איסור יש גם בפחות משווה פרוטה, [ועיין להלן בדברי הראב"ד דף ק"ב, א] וכן בספק אם שילם לו דסתם ספק גזל פטור אבל בספק אם שילם לשכירו אם החיוב הוא מחמת המצווה עליו לצאת ידי שמים.

172. המגיד משנה [שכירות ח ג] כתב שהמשנה מיירי בין בקיבל עבודה בחכירות ובין שקיבל בה בקבלנות.

והגמרא מפרשת [לפי דברי רב] ש"לצדדין קתני". דהיינו, אם שכרוהו לשעות באמצע היום, גובה כל אותו היום עד השקיעה, ואם שכרוהו לכמה שעות בלילה, גובה עד סוף הלילה (173).

שכיר הנשכר לשבת, שבוע ימים, שכיר הדיש, שכיר שנה, שכיר שבוע, שבוע שנים, ככולם הדין הוא שאם סיים מלאכתו ויצא באמצע היום, גובה כל אותו היום עד השקיעה. ואם יצא באמצע הלילה, גובה כל אותו הלילה וכל היום שאחריו.

ובגמרא מבואר, שהסיפא היא לפי רבי שמעון, הסובר שהיום הולך אחר הלילה, ולכן, כל שיצא בלילה, זמנו הוא עד השקיעה שלמחרת. אבל תנא דמשנתנו סבר שאם יצא בלילה, גובה בלילה. ואם יצא ביום, גובה כל היום.

גמרא:

תנו רבנן: מניין לשכיר יום שגובה כל הלילה?

תלמוד לומר [ויקרא יט] "לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר", ומשמע שזמן התשלום

ש שנים עד שהגיעה שנת השמיטה, שאסור לעבוד בה בשדה, השנה השביעית עולה לו מן המנין, כאילו עבד שבע שנים, ונוטל את שכרו שבע מאות זוז. לפי ששכרו בלשון "שבוע אחד", דהיינו שבע שנים רצופות, והרי בהכרח שאחת השנים היא שנת שמיטה.

אבל אם קבלה הימנו לעבוד בה שבע שנים על מנת ליטול בשכרו שבע מאות זוז, ועבד ש שנים עד שנת השמיטה, אין השביעית מן המנין של שבע השנים, לפי ששכרו לעבודת שבע שנים, ולא עבד אלא שש.

ב. שכיר שקיבל לעבוד עבודת יום, ומסיימה עם שקיעת החמה, גובה את שכרו כל הלילה.

ואם עבר הלילה ולא קיבל השכיר את שכרו, עובר בעל הבית על "לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר".

שכיר שקיבל עבודת לילה, ומסיימה עם הנץ החמה, גובה את שכרו כל היום. ואם עבר היום ולא קיבל את שכרו, עובר בעל הבית על "ביומו תתן שכרו, ולא תבא עליו השמש".

שכיר שקיבל עבודה לכמה שעות, גובה כל הלילה וכל היום.

הלילה וכל היום, ולא נתפרש ששכיר שעות שיצא ביום גובה כל היום כדקתני בסיפא, ובהכרח שבין שכיר שעות דיום ובין שכיר שעות דלילה נכללו באותו משפט ולצדדין קתני. ובהגהות מימוניות [שכירות ח יא] תמה על הרמב"ם שבמשנה תורה [שם] נקט דלצדדין קתני ובספר המצוות לאוויין רלח כתב יצא בלילה גובה כל הלילה וכל היום.

173. הרמב"ם בפירושו המשניות והרע"ב כתבו שאף שבגמרא בהמשך נתבאר שהסיפא מיירי אליבא דרבי שמעון, הסובר שהיום הוא המשך הלילה, ועל כן יצא בלילה גובה כל הלילה וכל היום, מכל מקום, בשכיר שעות, לכולי עלמא משנתנו מתפרשת לצדדין.

והוכיח התוספות יום טוב מכך שהוזכר במשנה רק שכיר שעות יצא בלילה גובה כל

הוא עד הבוקר, ומכאן ואילך עובר השוכרו בלאו.

ומנין לשכיר לילה שגובה כל היום, שנאמר [דברים כד] "ביומו תתן שכרו".

והוינן בה: **ואימא איפכא?** שכיר יום גובה כל היום, שנאמר "ביומו תתן שכרו". ושכיר לילה גובה כל הלילה, שנאמר "לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר"!?

ומתריצין: כתיב [ויקרא כה] "כשכיר שנה בשנה". ודרשו מכאן חכמים, ששכירות של שנה זו, משתלמת בתחילת שנה אחרת, ומכאן ששכירות אינה משתלמת אלא בסוף. הילכך, כל זמן שלא נסתיימה עבודת השכיר, עדיין לא הגיע זמן תשלום שכרו, ובהכרח, שאם סיים בשקיעה, מתחיל זמנו מכאן ואילך עד הנץ החמה, ואם סיים עם הנץ החמה זמנו הוא עד שקיעת החמה.

תנו רבנן: כתיב "לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר".

והוינן בה: **ממשמע שנאמר "לא תלין פעולת שכיר אתך"**, האם איני יודע מלשון זה כשלעצמו, שאיסור לינה של שכר הוא עד בקר.

ואם כן, **מה תלמוד לומר "עד בקר"?** מדוע

הוצרך הכתוב להוסיף את!?

אלא, מלמד הכתוב "עד בקר", שהמעכב שכר שכיר אינו עובר בכל תלין (174) אלא פעם אחת, כשעייב את שכרו כל הלילה, עד בקר ראשון בלבד.

מכאן ואילך, אם לא שילם, מאי?

אמר רב: עובר משום "בל תשהא".

אמר רב יוסף: מאי, מהו מקור איסור "בל תשהא", קראה! שנאמר [משלי ג'] "אל תאמר לרעך לך ושוב, ומחר אתן, ויש אתך".

תנו רבנן: האומר לחבירו צא שכור לי פועלים לעבודת יום, אם שכר לו פועלים, ועבדו, ולא שילם להם בעל הבית את שכרם בזמנו, שניהן אינן עוברין משום בל תלין.

זה, בעל הבית, שעבדו אצלו הפועלים אינו עובר, לפי שלא שכרן. (175)

וזה, שלוחו ששכרם אינו עובר, לפי שנאמר ק"א-א "לא תלין פעולת שכיר אתך", להוציא מי שאין פעולתו אצלו. (176)

והוינן בה: **היכי דמי? אי מיירי דאמר להו השוכר:** בואו ועבדו אצל פלוני, ושכרכם

טרוד אף שאינו עובר בכל תלין מכל מקום עובר בכל תשהא, אבל אם הוא טרוד פטור לגמרי, והריטב"א כתב בתירוצו השני שבכל גווני עובר בכל תשהא ולפי שאינו איסור כל כך מותר לשלוח שליח לשכור פועלים.

176. הריטב"א תמה מדוע לא אמרינן שלוחו של אדם כמותו ויהא חייב בעל הבית כאילו הוא

174. בשיטה מקובצת הביא בשם יש אומרים דרק על לא תלין אינו עובר אלא בבוקר ראשון אבל על שאר הלאווים כגון בשכיר לילה שעובר בלא תבא עליו השמש עובר בכל יום ויום. והר"ן כתב שאין חילוק ובכל הלאווין אינו עובר אלא פעם אחת בלבד.

175. בתוספות משמע שאם בעל הבית אינו